

Bruxelles, den 8.10.2015
COM(2015) 484 final

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL RÅDET OG EUROPA-PARLAMENTET
om gennemførelsen af det europæiske genoprettelsesprogram for energiområdet og Den
Europæiske Energieeffektivitetsfond

{SWD(2015) 191 final}

RAPPORT FRA KOMMISSIONEN TIL EUROPA-PARLAMENTET OG RÅDET

om gennemførelsen af det europæiske genopretningsprogram for energiområdet og Den Europæiske Energieffektivitetsfond

I. FREMSKRIDT I GENNEMFØRELSEN AF PROGRAMMET

Energiinfrastruktur og innovation, der er drivkræfterne bag det europæiske genopretningsprogram for energiområdet (genopretningsprogrammet), er fortsat lige så vigtige nu, som de var i 2009, da genopretningsprogrammet blev etableret.

Oplysninger om alle genopretningsprogrammets projekter som vedtaget i 2010 fremgår af et interaktivt kort, som er udarbejdet af GD Energi, og som kan tilgås på webstedet <http://ec.europa.eu/energy/eepr/projects/>.

I denne rapport redegøres der – for hver del af genopretningsprogrammet – for de fremskridt, der er gjort med gennemførelsen af projekterne og Den Europæiske Energieffektivitetsfond (EEE F). Den bygger videre på den rapport, der blev vedtaget i 2014¹, og dækker gennemførelsen af projekterne mellem den 31. august 2014 og den 30. juni 2015 samt de betalinger, der blev foretaget i samme periode.

II. DEN SAMLEDE PROJEKTGENNEMFØRELSE

Ved udgangen af juni 2015 var 34 projekter ud af 59 allerede fuldt afsluttet, og der var udbetalt et samlet beløb på 1 860 487 739 EUR (efter fradrag af indtægtsordrer for et beløb på 112 085 349 EUR) til støttemodtagerne.

De fleste projekter er afsluttet, og projektinitiativtagerne forventes at fremlægge deres endelige betalingsanmodning i slutningen af indeværende år. Situationen for gas- og elinfrastrukturprojekterne er generelt positiv, og de resterende otte projekter er godt på vej, dog er et projekt suspenderet i øjeblikket.

Der er fortsat visse vanskeligheder, navnlig i forbindelse med offshorevindenergiens integration i forsyningsnettet og CCS. Dette skyldes især de høje omkostninger ved de nye teknologier og den finansielle risiko, der er større end oprindeligt forventet.

Kommissionen har valgt at fortsætte sin finansielle støtte til investorerne, så længe det står klart, at der kan træffes en endelig investeringsbeslutning.

1. GAS- OG ELINFRASTRUKTUR

Genopretningsprogrammets delprogram vedrørende infrastruktur støtter 44 projekter inden for tre store aktivitetsområder.

Projekterne gennemføres af transmissionssystemoperatørerne (TSO'er) i hver medlemsstat eller af projektinitiativtagerne. Der er blevet disponeret over et beløb på 2 267 574 462 EUR, hvoraf 1 094 297 460 EUR var udbetalt til støttemodtagerne pr. 30. juni 2015. Betalingerne er betinget af projektinitiativtagernes faste tilsagn om at gennemføre projektet gennem en endelig investeringsbeslutning.

¹ Rapport 2014, vedtaget den 28. oktober 2014, COM(2014)669.

Projekterne dækker tre områder:

- Projekter vedrørende gasinfrastruktur og -oplagring:

Gasinfrastruktur er rygraden i energiforsyningskæden – fra producent til slutbruger. Rørledninger, lagerfaciliteter og LNG-genforgasningsterminaler er nogle af de fysiske elementer, som sikrer, at der kan leveres gas til kunderne, hvor og når det er nødvendigt. Gasinfrastrukturen skal videreudvikles og øges i de kommende år. Etablering af de manglende sammenkoblinger mellem medlemsstaterne vil kunne sikre forsyningen og tilfredsstille nye og voksende fleksibilitetskrav.

- Projekter vedrørende vending af gasstrømmen (reverse flow):

Under gasforsyningskrisen mellem Rusland og Ukraine i 2009 blev gasforsyningen til de fleste medlemsstater i Central- og Østeuropa afbrudt, og importefterspørgslen kunne ikke efterkommes fuldt ud. Det skyldtes ikke mangel på gas i Europa men det faktum, at den eksisterende infrastruktur manglede teknisk udstyr og kapacitet til at vende gasstrømmen fra vest til øst. Genopretningsprogrammet ydede støtte til at afhjælpe denne mangel, og der er nu etableret en infrastruktur til vending af gasstrømmen i Central- og Østeuropa.

- Elinfrastrukturprojekter:

Integrationen af de stigende mængder elektricitet fra forskellige vedvarende energikilder kræver betydelige investeringer i ny infrastruktur. Endvidere betragtes en række medlemsstater stadig som "energiøer", da de er utilstrækkeligt sammenkoblet med deres naboer og det indre energimarked.

1.1 HJORTIDIGE FREMSKRIDT

Indtil nu er 31 ud af de 44 infrastrukturprojekter blevet afsluttet (sammenlignet med 27 i begyndelsen af 2014). Otte projekter er stadig i gang, og ét er blevet suspenderet. Derudover blev den finansielle støtte til fire projekter afbrudt i september 2014 (Nabucco, Galsi, Poseidon og reverse flow-projektet i Rumænien). I elsektoren er ni projekter blevet afsluttet. De resterende fire projekter skrider godt frem, og nogle projekter forventes at blive afsluttet i løbet af i år eller senest i 2016. I gasektoren er 22 projekter blevet afsluttet, fem skrider frem efter planen, ét er p.t. suspenderet, og fire er blevet afbrudt. Alle reverse flow- og sammenkoblingsprojekterne i Central- og Østeuropa er blevet afsluttet, undtagen reverse flow-projektet i Rumænien, som blev afbrudt af Kommissionen i september 2014.

Midler fra genopretningsprogrammet har gjort det muligt at sikre projekternes finansiering og dermed at undgå eller mindske forsinkelser. Dermed er både gasnettets sikkerhed og pålidelighed blevet forbedret, forsyningssikkerheden og diversificeringen øget, og kritiske flaskehalse fjernet.

Siden den seneste rapport om gennemførelsen af genopretningsprogrammet fra 2014 er der sket store fremskridt inden for elektricitets- og gasinfrastrukturprojekterne. Det gælder bl.a. den finansielle bistand, der blev ydet i 2014 og 2015 med henblik på at styrke det danske gastransmissionssystem, og som blev afsluttet ved udgangen af 2014. Med den nye infrastruktur udvides gastransmissionskapaciteten fra indgangsstedet Ellund ved den dansk/tyske grænse, og der skabes en operationel sammenkobling mellem det tyske net og det danske transmissionssystem. Desuden betyder den nye rørledning en markant større forsyningssikkerhed for naturgas i Danmark. Det opvejer virkningen af snart udtømte offshore-felter og styrker forsyningssikkerheden for naturgas til Danmark, Sverige og Østersøområdet, hvilket muliggør en bedre markedsintegration.

En anden succeshistorie var afslutningen af Nordbalt 02-projektet i slutningen af 2014; et projekt, som hjalp med færdiggørelsen af den nødvendige opgradering af det interne

transmissionsnet i Litauen med det formål at fremme elektricitetsstrømmen via sammenkoblingspunktet.

Et andet færdigt projekt er udviklingen og moderniseringen af det polske gastransmissionssystem ved det grænseoverskridende sammenkoblingspunkt mellem Polen og Tyskland. Finansieringen fra genopretningsprogrammet støttede moderniseringen og anlægsarbejdet ved knudepunktet i Lasow og forbindelsesrørledningerne i Polen.

Genopretningsprogrammet har ligeledes støttet etableringen af en 48 km lang sektion af en gasrørledning til reverse flow mellem Portalegre-Guarda og Cantanhede-Mangualde, der blev færdig i slutningen af 2014. Projektet vil styrke forsyningssikkerheden på Den Iberiske Halvø, da det vil blive videreudviklet med henblik på at skabe et tredje sammenkoblingspunkt med det spanske gasnet.

Sammenkoblingen mellem Frankrig og Spanien, som er endnu et færdigt projekt, forbinder de vedvarende energikilder til nettet og bidrager til integrationen af det franske og det spanske elektricitetsmarked og styrker elektricitetsforsyningssikkerheden på regionalt, nationalt og europæisk plan.

En ny undersøisk 225 MW-kabelforbindelse mellem Italien og Malta blev indviet i foråret 2015. Det maltesiske net er nu ikke længere isoleret fra resten af Europa. Forbindelsen giver den backupstrømforsyning, der er nødvendig for at kompensere for de ustabile leverancer fra vedvarende energikilder. Den vil forbedre forsyningssikkerheden, reducere brugen af fossile brændstoffer og fremme udbredelsen af vedvarende energi i Malta.

Færdiggørelsen af et energiinfrastruktursystem på EU-plan skrider frem takket være elimineringen af flaskehalse og den videre integration af "energiøer" som f.eks. de tre baltiske stater, Den Iberiske Halvø, Irland, Sicilien og Malta.

På nuværende tidspunkt forventes det, at otte af de igangværende projekter bliver afsluttet i løbet af 2015 og 2016, mens kun to projekter vil fortsætte indtil henholdsvis 2018 og 2019.

Genopretningsprogrammet støtter udviklingen af vigtige europæiske energiinfrastrukturprojekter inden for rammerne af de nuværende energipolitiske prioriteter. Retningslinjerne for den transeuropæiske energiinfrastruktur² omfatter foranstaltninger til rettidig udvikling af projekter af fælles interesse i otte udpegede prioriterede korridorer. Projekter af fælles interesse kan navnlig være omfattet af hasteprocedurer (højest tre og et halvt år) med henblik på opnåelse af tilladelser og reguleringsmæssige incitamentter til fremme af gennemførelsen af grænseoverskridende projekter og kan være berettiget til at modtage midler fra Connecting Europe-faciliteten (CEF)³.

Ud af det samlede budget på 30,44 mia. EUR⁴ for perioden 2014-2020, som dækker transport, energi og telekommunikation, udgør energi 5,35 mia. EUR⁵.

Connecting Europe-faciliteten fokuserer på at støtte og fremme de projekter, der er mest relevante for den europæiske energipolitik. Derudover er reglerne for finansiering under Connecting Europe-faciliteten meget strenge. Der er tale om en "nødløsning", når intet andet

² Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 347/2013 af 17. april 2013 om retningslinjer for den transeuropæiske energiinfrastruktur, EUT L 115 af 25.4.2013, s. 39.

³ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1316/2013 af 11. december 2013 om oprettelse af Connecting Europe-faciliteten, EUT L 348 af 20.12.2013, s. 129.

⁴ Efter at 2,8 mia. EUR er omfordelt fra Connecting Europe-faciliteten til Den Europæiske Fond for Strategiske Investeringer (EFSI).

⁵ Efter omfordeling fra Connecting Europe-faciliteten – energi til EFSI (5,85 mia. EUR).

instrument er nok til at udløse investeringer, f.eks. finansiering via afgifter eller langsigtet finansiering ved hjælp af gældsinstrumenter.

2. OFFSHOREVINDENERGIPROJEKTER

2.1 HJORTIDIGE FREMSKRIDT

Genopretningsprogrammets delprogram bestod af ni projekter, der ydede 565 mio. EUR i støtte fordelt på to primære aktivitetstyper:

- storskalaprovning, fremstilling og ibrugtagning af innovative møller og havvindmøllefundamenter (seks projekter) og
- udvikling af modulbaserede løsninger med henblik på integration af store mængder el fra vindenergi i elnettet (tre projekter).

Tre ud af ni projekter er afsluttet, og to er blevet afbrudt før tiden. Der er udbetalt 237 603 431 EUR til projekterne.

2.2 HJORTIDIGE FREMSKRIDT EFTER SEKTOR

2.2.1 Fremskridt med innovative turbiner og offshorestrukturer

Nordsee Ost-projektet er løbet ind i forsinkelser grundet en kombination af dårlige vejrforhold i 2014 og 2015 og tekniske problemer med nettilslutning og vindmøller. Der er bevilget en forlængelse indtil slutningen af 2015.

For Aberdeen Offshore Wind Farm and Wind Deployment Centre er gennemførelsen stødt på betydelige vanskeligheder. I Aberdeen har problemer med indhentning af byggetilladelser til anlæggelse både offshore og på land (som er blevet anfægtet juridisk) forsinket projektet, og det bedste skøn for en endelig investeringsbeslutning er fjerde kvartal 2016 (med ibrugtagning i 2019). Global Tech I-projektet fandt ikke en medinvestor. Kommissionen bekræftede derfor i april 2015, at projektet er afbrudt med tilbagevirkende kraft fra den 1. januar 2014.

2.2.2 Fremskridt med integration af vindenergi i elnettet

Ét projekt, HVDC Hub, er blevet afbrudt. De to resterende projekter, Kriegers Flak og Cobra Cable, er i gang efter adskillige års teknologiske og økonomiske vanskeligheder.

Hvad angår Kriegers Flak, er det nye forslag fremsat af virksomhederne foreneligt med genopretningsprogrammet. I januar 2015 traf projektets partnere en endelig investeringsbeslutning om det nye tekniske koncept ved at underskrive en ajourført samarbejdsaftale. Efter planen vil offshore-sammenkoblingen blive taget i brug ved udgangen af 2018.

Hvad angår Cobra Cable er tilkudsaf-talen blevet ændret og foranstaltningen forlænget til december 2017. Det offentlige udbud vedrørende omformerne og kablet er indledt, og kontrakten vil blive tildelt i november 2015. Den endelige investeringsbeslutning vil blive truffet i andet kvartal af 2016, hvis alle relevante tilladelser vedrørende anlæggelsen er på plads, og kontrakterne med leverandørerne af kablerne og omformerstationerne passer ind i budgettet på 621 mio. EUR. Hvis disse betingelser er opfyldt, vil kablet kunne være i drift to år senere.

3. OPSAMLING OG LAGRING AF CO₂

Genopretningsprogrammets delprogram bestod af seks projekter og 1 mia. EUR i støtte med det formål at demonstrere fuldstændig opsamling, transport og lagring af CO₂.

Ét projekt har afsluttet tilvejebringelsen af operationelle pilotanlæg til opsamling, transport og lagring af CO₂, tre projekter er blevet afbrudt før tid, og to projekter er stadig i gang. Der er udbetalt 426 982 066 EUR til disse projekter.

Fremskridt med CCS-projekterne

De resterende to projekter, ROAD (Nederlandene) og Don Valley (Det Forenede Kongerige), har fortsat betydelige vanskeligheder med at opnå den nødvendige finansiering til såvel opførelse som drift.

Don Valley-projektet skrider godt fremad hvad angår udvikling af infrastruktur til CO₂-transport og -lagring, som vil blive anvendt i fællesskab med det NER300-samfinansierede White Rose-projekt såvel som andre mulige CCS-projekter i Humberområdet. Til gengæld er CCS-kraftværkets fremtid fuldstændigt afhængig af, at der kan opnås driftsstøtte under den britiske "Contract for Difference"-ordning. I august 2014 offentliggjorde den britiske regering et politikafgrænsningsdokument, der skitserede dens næste skridt med hensyn til CCS, herunder udviklingen af en "Contract for Difference"-ordning, der er afpasset efter CCS-projekter som Don Valley. Kommissionen vil fortsætte sine drøftelser både med projektets partnere og den britiske regering om tidsplanen og udsigterne for projektet med henblik på at opnå en positiv endelig investeringsbeslutning. Den vil ligeledes drøfte en ændring af tilskudsaftalen, så der tages højde for forsinkelsen af Contract for Difference-ordningen og den planlagte nye teknologi til opsamling af CO₂, efter at en ny investor overtog rollen som koordinator i december 2014.

Med hensyn til ROAD-projektet har den lave CO₂-pris betydet manglende finansiering sammenlignet med de indledende beregninger. Europa-Kommissionen har udfoldet store bestræbelser på at forsøge at samle de berørte medlemsstater, de berørte industrielle partnere og Norge for at finde en løsning. Projektet undersøgte derfor en alternativ lagringsløsning, som i mellemtiden er blevet tilgængelig, og som reducerer omkostningerne til transport og lagring af CO₂ markant, fordi den befinder sig tættere på land. Kommissionen har modtaget tydelige interessetilkendegivelser om ERA-NET-samfinansiering under Horisont 2020, der skal støtte driften og gøre fuld brug af potentialet i at udbrede dette første projekt i Europa, som anvender efterforbrændings-CCS-teknologi på et kulkraftværk i kommercielt omfang. Det indebærer også en vellykket demonstration af teknologi, der kan anvendes i et allerede eksisterende kulkraftværk.

III. DEN EUROPÆISKE ENERGIEFFEKTIVITETS FOND (EEEF)

I december 2010 blev 146,3 mio. EUR fra det europæiske genopretningsprogram for energiområdet afsat til en finansiel facilitet for projekter vedrørende bæredygtig energi⁶. 125 mio. EUR er brugt som EU's bidrag til den europæiske fond for energieffektivitet, som blev oprettet i juli 2011, og som foreløbig er nået op på i alt 265 mio. EUR⁷, støttet af en ordning vedrørende teknisk bistand med et budget på 20 mio. EUR og 1,3 mio. EUR til oplysningsaktiviteter.

Genopretningsprogrammet yder skræddersyet finansiering (både gælds- og lånefinansiering) til projekter inden for energieffektivitet, vedvarende energi og ren bytransport.

⁶ Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) nr. 1233/2010 af 15. december 2010 om ændring af forordning (EF) nr. 663/2009 om et program til støtte for den økonomiske genopretning i form af fællesskabsstøtte til projekter på energiområdet.

⁷ Ud over Europa-Kommissionen er yderligere investeringer foretaget af Den Europæiske Investeringsbank med 75 mio. EUR, Cassa Depositi e Prestiti SpA (CDP) med 60 mio. EUR og investeringsforvalter Deutsche Bank (DB) med 5 mio. EUR.

Støttemodtagerne er lokale eller regionale offentlige myndigheder eller private enheder, der handler på disses vegne.

1. HİDTİDİGE FREMSKRİDT

Den europæiske fond for energieffektivitet

I 2014 blev der indgået aftale om to nye projekter i henholdsvis Frankrig og Nederlandene. I Frankrig vil fonden give 5 mio. EUR til en privat virksomhed ejet af regionen Rhône Alpes. Pengene skal finansiere modernisering af offentlige bygninger (skoler og gymnasier), når de renoveres, og bane vejen for yderligere langsigtet finansiering. Denne virksomheds tilgang er et godt eksempel på de samlende mekanismer, der er nødvendige for at øge investeringerne i energieffektivitet i Europa.

I Nederlandene har byen Venlo underskrevet en langsigtet kontrakt på 8,5 mio. EUR til finansiering af en modernisering af gadebelysningen med det formål at udstyre mindst 16 000 lamper med lysdioder (svarende til 73 % af alle byens gadelamper), hvilket medfører en energibesparelse på 40 %.

Fonden har siden sin oprettelse den 31. december 2014 underskrevet kontrakter med ni projekter for i alt 115 mio. EUR, hvilket har genereret 216 mio. EUR i endelige investeringer. Derudover er der tildelt 70 mio. EUR til tre projekter⁸.

Der er udviklet en ramme for projektvurdering og rapportering for CO₂-ækvivalente- og primærenergibesparelser. Ved udgangen af 2014 er der med investeringer fra den europæiske fond for energieffektivitet opnået besparelser på 96 000 ton CO₂, svarende til emissioner fra 12 000 europæere.

Faciliteten for teknisk bistand

I 2014 blev yderligere 5,5 mio. EUR tildelt til syv lokale myndigheder⁹ til finansiering af deres projektudviklingsaktiviteter. Det vil udløse investeringer på 127 mio. EUR, hvilket er 23 gange de indledende investeringer.

Samlet set vil faciliteten for teknisk bistand, som er finansieret af Kommissionen, støtte udviklingen af 16 projekter med et beløb på i alt 17 mio. EUR¹⁰. Der er adskillige årsager til, at der ikke er tildelt små beløb. For det første befandt de første projekter, der blev identificeret i fondens opstartsfasen, sig på et mere fremskredent stadium/et højere udviklingsniveau og havde følgelig ikke brug for teknisk bistand. For det andet har erfaringen med faciliteten for teknisk bistand vist, at finansiering af energieffektivitetsprojekter er forbundet med mange udfordringer, f.eks. er niveauet i de udarbejdede anmodninger lavere end antaget ved fondens oprettelse (kun få af de modtagne anmodninger om teknisk bistand var klar til indsendelse). Dertil kommer ændringer af projekterne som følge af regeringernes politiske ændringer eller nødvendige tilpasninger efter de første feasibilityundersøgelser.

Oplysningsaktiviteter

Det europæiske OPP-Expertcenter EPEC¹¹ har afsluttet den oplysningskampagne, der fokuserede på tre aspekter, nemlig støtte til udviklingen af kontrakter om energiydelse i

⁸ Et af de projekter, som fik tildelt finansiering i marts 2014, er ikke fortsat.

⁹ I Nederlandene, Belgien, Irland og Portugal.

¹⁰ Faciliteten for teknisk bistand har ydet støtte til fire andre projekter.

¹¹ Det europæiske OPP-Expertcenter (EPEC) er et fælles initiativ mellem EIB, Europa-Kommissionen og EU-medlemsstaterne og kandidatlandene. EPEC bidrager til at styrke kapaciteten hos dets medlemmer i den offentlige sektor, så de kan indgå i offentlig-private partnerskabstransaktioner (OPP), <http://www.eib.org/epec/>.

medlemsstaterne, tilskyndelse til anvendelse af struktur- og samhørighedsfonde til energieffektivitet og vedvarende energi samt information om nylige politiske ændringer og prioriteter for den flerårige finansielle ramme 2014-2020 (FFR). På grundlag af udarbejdelsen af forskellige faktablade og landestrategier blev der afviklet skræddersyede workshoper og opfølgningsaktiviteter i forskellige medlemsstater.

Vigtigste konklusioner og fremtidsudsigter

EEE F vil stræbe efter at øge sin geografiske dækning, navnlig i Central- og Østeuropa, for at tilgodese de europæiske lokale og regionale offentlige myndigheders forskellige behov.

Fonden har nu gradvist opbygget solid dokumentation for rentable investeringer og vil aktivt søge efter flere fremtrædende investorer for at udnytte EU-bidraget bedre.

IV. OVERORDNEDE KONKLUSIONER

Genopretningsprogrammet har givet gode resultater. Størstedelen af projekterne er færdiggjort, navnlig projekterne vedrørende gas- og elektricitetsinfrastrukturer. Kommissionen har truffet afgørelse om at afbryde projekter, hvor det er nødvendigt, og holder fortsat streng kontrol med projektgennemførelse og -overvågning.

Offshorevind-området har vist sig at være mere komplekst end forventet, men inden for de seneste fem år er der indsamlet stor teknologisk viden. Det samme gælder CCS-projekterne, hvor yderligere problemer med at finde den nødvendige supplerende finansiering har forsinket fremskridtet eller helt stoppet projekterne.

EEE F har også været vellykket, idet der blev oprettet en kommerciel fond, der vil fortsætte med at vokse og tilvejebringe finansieringsløsninger og give overskud til dækning af de administrative omkostninger, udbytte til aktionærene og afvikling af etableringsomkostningerne.